

PREPORUKE ZA PRIVATNI SEKTOR

Zapošljavanje i praksa

1. Poslodavci treba da **budu bolje informisani o uslovima života, statusu i ličnim dokumentima izbeglica** u Srbiji, kao i o svakodnevnim izazovima sa kojima se suočavaju.
2. Poslodavci treba da **tretiraju izbeglice isto kao i zaposlene iz Srbije**, poštujući njihove **potrebe i radnička prava**, u smislu jednakih, redovnih zarada, ugovora i uslova, kao i prava na **zdravstveno osiguranje, prevoz** i mogućnosti **napredovanja**.
3. Kad god je moguće, poslodavci treba da obezbede **kurseve za učenje srpskog**, posebno za dobre kandidate, kao i **obuke na radnom mestu** koje nude konkretne veštine.
4. Ukoliko je moguće, uključivanje **psihološke podrške** za ranjive izbeglice bi bilo poželjno, kao i mogućnost **fleksibilnog rada** za zaposlene koji studiraju ili su samohrani roditelji.
5. Poslodavci treba da **prepoznaju i vrednuju veštine i radno iskustvo izbeglica**, čak i ako one nemaju dokaz o obrazovanju. Mogućnost **plaćene prakse** bi veoma značila izbeglicama koje nisu odmah prepoznate kao kvalifikovani kandidati za zapošljavanje.
6. Poslodavci treba da razmotre uvođenje praksi kao što je usvajanje nulte tolerancije na diskriminaciju, eksploataciju i zlostavljanje kroz **interne politike ili kodekse ponašanja**.

Obuke i kursevi

1. Kompanije treba da obezbede **mogućnosti za obuku onlajn i uživo**, uključujući neophodne **alate i opremu** (npr. laptop), kako bi podržale nastavak ili početak nove karijere.
2. Izbeglice treba da imaju **pristup sveobuhvatnim informacijama o svim dostupnim obukama** i kursovima, kako bi mogle da odaberu odgovarajuće obuke i kurseve.
3. **Najtraženije obuke** su u oblastima digitalne pismenosti, jezika (srpski jezik i drugi), „mekih“ veština.
4. Ukoliko je moguće, kompanije treba da **podrže karijerno savetovanje i usmeravanje**.

Podrška koja se ne pruža / nije pružena uobičajeno

1. **Kompanije treba da prepoznaju lične dokumente i evidencioni broj za strance (EBS) izbeglica i tražilaca azila**, čime će im omogućiti/poboljšati pristup bankovnim računima, postpejd telefonskim, internet, TV uslugama, kao i kupovinu na rate.
2. I **finansijska i nefinansijska podrška** su dobrodošle za izbeglice i tražioce azila koji su **preduzetnici** ili su **voljni da započnu svoj biznis**.

3. Ukoliko je moguće, kompanije treba da **podrže obrazovanje izbeglica** kroz **stipendije** ili **fond za stipendije za visoko obrazovanje** (DAFI - Nemačka akademska inicijativa za izbeglice Albert Ajnštajn), kao i **talentovane** izbeglice (sportiste/kinje, umetnike/ce).
4. Ukoliko je moguće, kompanije treba da podrže **rešenja koja će doprineti stambenom zbrinjavanju najranjivijih izbeglica**, u potencijalnoj sinergiji sa institucijama i civilnim sektorom.
5. Ukoliko je moguće, kompanije bi trebalo da **podrže fond za decu izbeglice** čiji roditelji ne mogu da priušte da plate vrtić.

PREPORUKE ZA UNHCR I INSTITUCIJE

1. **Jedna organizacija treba da se bavi svim aktivnostima u vezi sa zapošljavanjem izbeglica**, što bi ubrzalo proces i sprečilo stigmatizaciju koja se javlja kada se same prijavljuju.
2. Izbeglice treba da imaju **pristup informacijama o raspoloživim poslovima i obukama** i budu **sveobuhvatno informisane o svojim radničkim pravima**.
3. Relevantne državne **institucije** treba da **obaveste i obuče banke i druge kompanije** o ličnim dokumentima i pravnom statusu izbeglica, a trebalo bi organizovati i **kampanju**.
4. Lični dokumenti treba da budu **kompatibilni, prepoznatljivi**. Dužina važenja lične karte za tražioce azila je problematična u smislu pristupa uslugama, kao i nedostatka broja na dokumentu.

PRIORITETI ZA PODRŠKU

1. **Podrška mogućnostima SMEŠTAJA** je na **prvom** mestu među **prioritetima** izbeglica koje može podržati privatni sektor, koju je odabralo 44% učesnika radionica.
2. **OBUKE I KURSEVI** su na **drugom** mestu prioriteta, koje je izabrala polovina učesnika.
3. Mogućnosti **ZAPOŠLJAVANJA** su na **trećem** mestu, po izboru 39% učesnika/ca.
4. **Podrška POKRETANJU BIZNISA** rangirana je kao **četvrti** prioritet, od 27% učesnika.
5. **JAVNE KOMUNIKACIJE** i **DONACIJE** su rangirane kao dva prioriteta na petom mestu, prema mišljenju po 39% učesnika.

Ova aktivnost je deo projekta „Podrška Evropske unije upravljanju migracijama u Srbiji: Promovisanje integracije izbeglica i migranata“. Projekat je finansijski podržan od strane EU. Projekat realizuje UNHCR Srbija u partnerstvu sa IOM Srbija i Komesarijatom za izbeglice i migracije Republike Srbije. Organizator je isključivo odgovoran za sadržaj koji nužno ne odražava zvanične stavove Evropske unije.